

Въведение

Една от най-важните и определящи характеристики на нашата съвременность е разрастващата се дигитализация и свързаното с нея бързо преминаване от традиционната индустрия към икономика, базирана на информационните ресурси. За да могат да отговарят на изискванията и предизвикателствата на новата среда, компаниите започват да разкриват все по-голям обем финансова информация за своята дейност (както поради засилените регулатии, така и доброволно), а благодарение на ускореното развитие на технологията достъпът до тази информация става все по-лесен.

В същото време креативното счетоводство и манипулациите на счетоводна информация са сериозен и широко разпространен проблем по целия свят, който пречи на потребителите на финансово отчети да получават вярна и точна информация за финансовото състояние на компаниите, които са обект на тяхното внимание. Част от тези манипулации се дължат на т. нар. управление на печалбата – използването на определени счетоводни техники за изготвяне на финансови отчети, които представляват съответстващ на интересите на мениджмънта поглед върху дейността и финансовото състояние на компанията. Подобен начин на управление на печалбата противоречи на фундаменталните характеристики на счетоводната информация – достоверно представяне и уместност. Липсата или изкривяването на тези характеристики от своя страна води до по-ниско качество на печалбата и до обезценяване на ползата ѝ за потребителите на финансовите отчети.

Изследователският ни интерес към темата е предизвикан от нейната актуалност и значимост за фирменията политика, което обуславя и **основна цел на изследването** – да се обобщи, анализира и систематизира натрупаният опит и съвременната практика при управлението на печалбата, разгледани през призмата на сче-

товордните стандарти и научната литература. **Предмет** на изследване е качеството на представената в теорията и в практиката информация за управлението на приходите в предприятието като инструмент за формиране на печалба, както и методите и мотивите за управление на печалбата, показателите за качество на печалбата и техните детерминанти.

Във връзка с това на базата на направения преглед на теоретичната и емпиричната литература в областта на управлението на печалбата са анализирани методите и мотиви за нейното управление, а също и показателите за качество на печалбата и факторите, които въздействат върху тях. Представена е нормативната рамка за признаване на приходите в контекста на нейните ефекти върху управлението на печалбата.

Въз основа на емпирично проучване за качеството на информациите за приходите и печалбата на 168 компании в България за периода от 2012 до 2018 г. са обобщени изводи, потвърждаващи основната ни теза, че като **печалба с по-високо качество може да се определи такава печалба, която е предвидима, относително постоянна и информативна за пазарната стойност на компанията.**

Прилагайки разнообразен методологически апарат (сравнителен анализ и синтез, логически и системен подход, индуктивен и дедуктивен метод, дескриптивен метод, критичен и иконометричен анализ), изследването показва, че паричният компонент в печалбата е по-устойчив от компонента на начисляване, като е налице отрицателна зависимост между устойчивостта на печалбата и размера на начисляването, а също и че по-лошото качество на печалбата е пряк резултат от нейното преднамерено управление.

Необходимостта от специфична финансово-счетоводна информация, свързана с печалбата на предприятията, обуславя и ограничителната рамка, която сме поставили:

1. Използваните в монографията нормативни актове, вкл. концептуалната рамка, и международни стандарти за финансови отчитане са **валидни към 30.09.2019 г.**

2. Проучването се базира на изследвания на български и чуждестранни автори в областта на финансовото счетоводство, финан-

совия контрол и корпоративните финанси, налични към 30.09. 2019 г.

Развитието на капиталовите пазари разширява функцията на счетоводството, което освен да подпомага управлението, предоставя актуална информация на външните потребители на финансово отчети при вземането на инвестиционни решения. Един от ключовите носители на счетоводна информация е печалбата и възможността тя да бъде управлявана. Ето защо задълбоченото проучване на тази проблематика е от голямо значение и би допринесло за подобряване на фирменият управленски механизъм. Това обуславя и изследователската задача, която сме поставили в монографията.